

"Grand strategy is not always about war . It is about all of the processes that constitute national power."

George Friedman, a leading expert in geopolitical intelligence

SSC Strategic Update ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ 2555 อัดแน่นไปด้วยเนื้อหาและสาระของเรื่องหรือประเด็นสำคัญทาง

ยุทธศาสตร์ที่เกิดขึ้นในห้วงเดือนที่ผ่านมาและยังมีบางเรื่องบางประเด็นที่ได้ส่งผลกระทบต่อเนื้อหาจนถึงปัจจุบัน สำหรับสถานการณ์ของประเทศไทยนั้น คงจะปฏิเสธไม่ได้ว่านับจากนี้ไปจะมีฤดูกาลของการแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่น่าจะก่อให้เกิดแรงกระเพื่อมจากสังคมได้อย่างกว้างขวางทั้งจากกลุ่มทุนและกลุ่มด้าน นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่สำคัญอื่นๆ ทางด้านการเมืองที่ต้องเฝ้าติดตามอีกหลายเรื่องด้วยกันเช่น ประเด็นแก้กม. ๒๖.๒๖, จักรเย็บกระดาษการกระทรวงกลาโหม การขยายผลต่อออกจากแนวคิดของนักวิชาการบางกลุ่มในประเด็นแก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 การหมิ่นพระบรมเดชานุภาพที่ทำให้เกิดความเห็นแตกต่างขยายวงกว้างเป็นอย่างมากในสังคมไทยในปัจจุบัน ปัญหาความไม่สงบบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาภายใต้เงื่อนไขการรื้อคดีสันนิษฐานของศาลโลก ประเด็นความเสียหายของการดำเนินการฟื้นฟูประเทศจากปัญหาอุทกภัยที่ผ่านมา รวมถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ธนาคารโลกประกาศลดอัตรา การเติบโตทางเศรษฐกิจโลกลงในภาพรวมประกอบกับวิกฤตหนี้สาธารณะยุโรปมีแนวโน้มที่จะแผ่ขยายลุกลามกลายเป็นวิกฤตภาคการเมืองในหลายประเทศในปัจจุบัน ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาคงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านความมั่นคงและศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศจะได้เฝ้าติดตามพร้อมกับการวิเคราะห์และนำเสนอให้ทุกท่านได้รับทราบในโอกาสต่อไป...

สำหรับผลการสำรวจ "ดัชนีความเชื่อมั่นทางความมั่นคงของประเทศ" (NSCI) ที่เพิ่มขึ้น 1.79 จุด จาก 50.49 จุดเมื่อเดือนที่แล้วมาเป็น 52.28 จุดในเดือนปัจจุบัน โดยดัชนีรายด้านของเดือนปัจจุบันนี้เทียบกับอนาคต 6-12 เดือนข้างหน้ามีการเพิ่มขึ้นอย่างสำคัญในทุกด้านยกเว้นด้านการเมือง (ตามแผนภาพแนบจอร์เดาร์) ทำให้อาจแปลผลได้ว่า สถานการณ์โดยรวมของประเทศเริ่มคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้ดัชนีความเชื่อมั่นในทุกด้านเริ่มปรับตัวสูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันภาพการเมืองที่ยังไม่มีเสถียรภาพ การปรับคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ และภาพความวุ่นวายทางการเมืองก็ยังคงเกิดขึ้นเป็นระยะๆ จึงส่งผลให้ความเชื่อมั่นในอนาคตของด้านการเมืองยังคงต่ำกว่าความเชื่อมั่นในด้านปัจจุบันอยู่เพียงด้านเดียว... ❄

ข้อคิดเห็นใดๆ ในบทความฉบับนี้ เป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียนโดยเฉพาะ ไม่ผูกพันกับหน่วยราชการใดๆ

พม่ากับทิศทางการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่อภูมิภาค

พลตรีสุรสิทธิ์ ธนิตทาง ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

การปฏิรูปทางการเมืองของพม่าอย่างเป็นทางการจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2553 โดยเริ่มต้นจากการปล่อยตัว นางออง ซาน ซูจี จากการถูกกักบริเวณในบ้านพักหลังจากที่ครบกำหนดตามคำสั่งของศาล เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2553 ทำให้นางซูจี ออกมาปรากฏตัวและทักทายฝูงชนนับพัน นับเป็นการได้รับอิสรภาพ ครั้งแรกในรอบ 7 ปี ซึ่งในวันนั้น นางออง ซาน ซูจี ได้กล่าวกับฝูงชนด้วยประโยคที่สำคัญว่า "People must work in Union. Only then can we achieve our goal" (ประชาชนต้องทำงานเป็นเอกภาพ เพื่อไปถึงเป้าหมายของเรา) อันแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะต่อสู้ทางการเมืองเพื่อประชาธิปไตยในพม่าต่อไป รวมถึงการที่ประธานาธิบดีเต็งเส่ง ได้ประกาศให้อภัยโทษแก่นักโทษที่ชราภาพ ป่วย พิการ หรือมีความประพฤติดีระหว่างต้องขัง จำนวน 6,359 คน ตั้งแต่วันที่ 12 ตุลาคม 2554 เป็นต้นไป โดยเหตุผลทางด้านมนุษยธรรม นับเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของพม่าที่ส่งผลให้นานาชาติ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา และประเทศในสหภาพยุโรปเริ่มทบทวนมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อพม่า

ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของพม่าก็ได้ปรากฏความชัดเจนมากขึ้นจากการที่มีแขกคนสำคัญจากต่างประเทศมาเยือนแทบไม่เว้นวัน เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2554 นางฮิลลารี คลินตัน รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐฯ ที่ได้เข้าพบหารือกับประธานาธิบดีเต็งเส่ง ต่อมาก็เป็นนายโคอีจิม เกนมะ รัฐมนตรีต่างประเทศญี่ปุ่น และล่าสุดก็คือ นายวิลเลียม เฮก รัฐมนตรีต่างประเทศอังกฤษ อดีตเจ้าอาณานิคมอังกฤษซึ่งเป็น อีกหนึ่งคู่รักคู่แค้นของพม่าที่เพิ่งไปเยือนพม่าเมื่อต้นเดือนเมษายน 2555 สำหรับสหภาพยุโรปก็ประกาศว่าจะเปิดสำนักงานในเมืองย่างกุ้ง โดยสหภาพยุโรปได้ทำข้อตกลงกับรัฐบาลพม่าแล้วและให้สำนักงานในพม่าอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้แทนสหภาพยุโรปที่อยู่ในประเทศไทยเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่พม่าเป็นสำคัญ

ทิศทางที่ต้องให้ความสนใจต่อพม่ายิ่งขึ้น ได้แก่ การลงนามในข้อตกลงหยุดยิงระหว่างรัฐบาลพม่ากับกลุ่มสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (เคเอ็นยู) ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากที่สุดของพม่า เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2555 อันจะเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการเข้าสู่กระบวนการปรองดองเพื่อสันติภาพในพม่า ซึ่งพม่าได้ถูกประชาคมโลกประณามเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนตลอดมา

การที่รัฐบาลสหรัฐฯ พยายามขยายโอกาสเข้าหารัฐบาลพลเรือนพม่า โดยอ้างว่าพม่าได้ปฏิรูปการเมืองจนเป็นที่น่าพอใจ เช่นเดียวกับอังกฤษ ซึ่งใช้ข้ออ้างแบบเดียวกันในการฟื้นฟูอิทธิพลของตนในประเทศที่มีความใกล้ชิดกับจีนทั้งทางภูมิศาสตร์และการเมือง โดยไม่ยอมให้จีนมีอิทธิพลแต่ผู้เดียวเหนือพม่า ซึ่งการเข้าพบกับนางซูจีที่สหรัฐฯ และอังกฤษหนุนช่วยมาโดยตลอดก็เพื่อความมั่นใจว่าทั้งสองประเทศจะไม่ทอดทิ้งนางซูจี ตลอดจนเห็นด้วยกับการที่นางซูจีเข้าร่วมกับการปฏิรูปการเมืองในพม่า โดยลงทะเบียนพรรคและพร้อมที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในวันที่ 1 เมษายน 2555 ซึ่งสอดคล้องกับผลประโยชน์ของสหรัฐฯ และอังกฤษในการฟื้นฟูความสัมพันธ์กับพม่า และน่าจะเป็นผลดีกับรัฐบาลพลเรือนพม่าที่นางซูจีจะทำให้รัฐบาลพม่ามีความชอบธรรมในสายตาต่างประเทศมากขึ้น

จึงอาจกล่าวได้ว่า บทบาทของสหรัฐฯ และอังกฤษในพม่าก็เพื่อต่อต้านอิทธิพลของจีนเป็นสำคัญ เพื่อให้ได้มีที่ยืนในพม่าหลังจากที่ปล่อยให้จีนมีอิทธิพลในพม่าเป็นเวลานาน โดยเฉพาะยังการที่ประธานาธิบดี เต็งเส่ง กล้าขัดใจจีนในการยกเลิกโครงการสร้างเส้นทางตอนเหนือของพม่า ทำให้เป็นช่องจังหวะอันดีที่สหรัฐฯ และอังกฤษคิดจะเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้นในภูมิภาคนี้ ในขณะที่จีนได้เตือนพม่าว่า จีนก็มีผลประโยชน์ในพม่า ดังนั้น พม่าจะทำอะไรก็อย่าให้ผลประโยชน์ของจีน ในพม่าถูกรบกวนก็แล้วกัน

ผลกระทบต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กรณีพม่านี้จึงเป็นอีกจุดหนึ่งที่น่าสนใจว่า จะเข้าไปแข่งอิทธิพลกันมากขึ้น เนื่องจากการมีที่ตั้งทางยุทธศาสตร์ที่สำคัญต่อการเชื่อมโยงในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนที่สามารถเชื่อมต่อกับมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งรัฐบาลไทยควรให้ความสำคัญและติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เกิดกระแส อันตรงกับคำพิงเพยที่ว่า โกลด์ลีโอเกินต่าง แต่ก็ต้องใช้ความรอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินความสัมพันธ์กับพม่าภายใต้การแข่งขันช่วงชิงอำนาจอิทธิพลระหว่างสหรัฐฯ กับจีน เพื่อไม่ให้ตกอยู่ในฐานะพหุเลือกประจักษ์

การทบทวนยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของสหรัฐ

เมื่อวันที่ 5 ม.ค. ที่ผ่านมา ประธานาธิบดีบารัก โอบามา และเหล่าบรรดาผู้นำกองทัพลสหรัฐ ได้แถลงการณ์ทบทวนยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ ประจำปี 2554 (Defence Strategic Review: DSR) ซึ่งประกอบด้วยแผนการปรับปรุงยุทธศาสตร์และโครงสร้างทางการทหารในรูปแบบใหม่สำหรับทศวรรษหน้า ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่งบประมาณในส่วนของการทหารกลาโหมจำนวนมากที่เคยมีมาได้ถูกตัดลดรายจ่ายลงรวมไปถึงนโยบายการปรับลดขนาดกองทัพให้เล็กลง เพื่อให้เป็นไปตามแผนลดรายจ่ายของประเทศท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจที่กำลังย่ำแย่อยู่ในปัจจุบัน

ประเด็นความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ปรากฏอยู่ในแถลงการณ์ทบทวนยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศนี้ประกอบด้วย การให้ความสำคัญและกำหนดความเร่งด่วนในระดับอื่นๆ ให้กับการทำสงครามทางอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีอวกาศอากาศยานไร้คนขับ (Cyber Warfare and Unmanned Drones) การปรับลดกำลังในส่วนของการกำลังทางบก และ นาวิกโยธิน โดยคาดว่าจะมีแผนการปรับลดกำลังลงจำนวน 10-15% ในห้วงเวลา 10 ปีข้างหน้าซึ่งประเมินเป็นตัวเลขได้ว่ากำลังของทั้งสองส่วนจะถูกปรับลดลงประมาณ 7,600-114,000 คน (จากยอดกำลังพลปัจจุบันที่เป็น พบ.จำนวน 565,000 นาย และในส่วนของ นย.อีกจำนวน 201,000 นาย) นอกจากนี้คาดว่าจะมีการปรับลดกำลังทางบกที่ประจำการอยู่ในยุโรปลงอีกจำนวนหนึ่งกองพลน้อย (Combat Brigade) ซึ่งจะประกอบด้วยกำลังพลประมาณ 3,000-4,000 นาย สำหรับในส่วนของการเตรียมกำลังนั้นได้กำหนดให้กองทัพสหรัฐสามารถทำการรบได้โดยอัตโนมัติได้อย่างชัดเจน (Deterrence) การปฏิบัติการของฝ่ายตรงข้ามได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ความขัดแย้งที่กำลังเกิดขึ้นในอีกพื้นที่หนึ่ง ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้แตกต่างจากเดิมที่กำหนดให้กองทัพสหรัฐต้องจัดเตรียมและวางกำลังให้สามารถรบชนะได้พร้อมกันใน 2 สมรภูมิลึกในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้เนื้อหาสาระสำคัญของแถลงการณ์ทบทวนยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศนี้ยังให้ความสำคัญต่อการกิจและความจำเป็นในการสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพของภูมิภาคตะวันออกกลางทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของสหรัฐในภูมิภาคดังกล่าวต่อไปพร้อมกับการยืนยันจุดยืนของสหรัฐในการที่จะดำเนินการต่อต้านทุกวิถีทางเพื่อยุติโครงการนิวเคลียร์ทั้งในอิหร่านและเกาหลีเหนือ รวมถึงการเรียกร้องหรือเสนอแนะรัฐบาลและกองทัพสหรัฐให้เพิ่มการลงทุนในการเสริมสร้างขีดความสามารถในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ (Cyber Capabilities) พร้อมกับการเสนอแนะให้มีการปรับลดกำลังอาวุธนิวเคลียร์ของสหรัฐลงอีก แต่ทั้งนี้ต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสถานการณ์ด้านความมั่นคงของประเทศสหรัฐเองด้วย

หลังจากมีการเปิดเผยถึงรายละเอียดในแถลงการณ์ทบทวนยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของสหรัฐดังกล่าวได้ปรากฏว่ามีการแสดงความเห็น บทวิเคราะห์และข้อโต้แย้งเกิดขึ้นเป็นวงกว้างโดยที่เห็นเด่นชัดที่สุดเกิดจากการให้ความเห็นจากสื่อของจีน ซึ่งบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ China Daily ได้แสดงความเห็นต่อแผนการตัดลดงบ

ของสหรัฐในครั้งนี้เมื่อวันที่ 9 ม.ค. ว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดีอย่างยิ่งสำหรับมุมมองผู้รักสันติภาพที่มหาอำนาจอันดับหนึ่งของโลกที่มีกองทัพที่ทรงพลานาถมากที่สุดในโลกได้ตัดสินใจลดกำลังของตนลง ซึ่งนับว่าให้ศักยภาพในการทำลายล้างมีน้อยลงและจะส่งผลให้การตัดสินใจทำสงครามของสหรัฐในอนาคตเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้นในที่สุด แต่ในขณะที่ยังคงมองห้วงของจีนนั้น ได้มีการแสดงความคิดเห็นออกมาในเชิงว่าแผนการของกองทัพสหรัฐในครั้งนี้เปรียบเสมือนการเผาให้เห็นเจตนาจริงที่แท้จริงของสหรัฐที่ต้องการเข้ามาครอบงำภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกและต้องการสกัดกั้นการเติบโตขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของจีน นอกจากนี้สื่อยักษ์ใหญ่ของโลกตะวันตกเช่น Reuters ยังได้สะท้อนความเห็นข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐเองในหลายประเด็นด้วยกัน ยุทธศาสตร์ความมั่นคงของสหรัฐฉบับใหม่นี้เป็นการมองข้ามและลดความสำคัญของผลประโยชน์อันมีมาอย่างยาวนานของสหรัฐในยุโรป และเป็นแนวคิดที่ไม่ให้ความสำคัญต่อการสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือหรือนาโต้ซึ่งเป็นพันธมิตรหลักด้านความมั่นคงของสหรัฐในภูมิภาคนี้ รวมถึงข้อวิจารณ์ที่ว่าหลังจากการปรับลดทั้งกำลังและบทบาทของกองทัพสหรัฐที่ปรากฏตามแถลงการณ์ทบทวนยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศนั้นไม่ได้มีสาเหตุมาจากความต้องการที่แท้จริงในประเด็นด้านความมั่นคงแต่มาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาด้านเศรษฐกิจที่สหรัฐกำลังเผชิญอยู่นั่นเอง

จากการวิเคราะห์ที่แถลงการณ์ทบทวนยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของสหรัฐดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่าในห้วงเวลา 10 ปีข้างหน้าไปสหรัฐจะหันมาเน้นการดำเนินยุทธศาสตร์ในด้านภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกและตะวันออกกลาง ซึ่งสอดคล้องกับเจตนาและแนวคิดในการเข้ามามีอิทธิพลผลประโยชน์ทางภูมิยุทธศาสตร์ (Geostrategic Interests) ในภูมิภาคทั้งสองของสหรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการในทุกวิถีทางที่จะขัดขวางการแผ่ขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ดังจะเห็นได้จากรายละเอียดในแถลงการณ์ของแผนยุทธศาสตร์กองทัพสหรัฐในครั้งนี้ ประธานาธิบดีโอบามาได้สะท้อนเจตนาของสหรัฐอย่างชัดเจนว่าแม้จะมีการตัดลดงบและลดกำลังทางทหารลง แต่แผนความร่วมมือทางการทหารกับพันธมิตรในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกจะยังคงเดิมเพราะภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกนี้เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในสายตาของสหรัฐเป็นอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตามตัวเลขที่แท้จริงและรายละเอียดของการปรับลดในด้านต่างๆ ตามแผนยุทธศาสตร์ที่ได้รับการเปิดเผยในครั้งนี้ นั้น ซึ่งจากการเปิดเผยรายละเอียด จะลงตัวและนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ก็ต่อเมื่อการดำเนินการพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีของสหรัฐได้สำเร็จเสร็จสิ้นลงแล้วเท่านั้นในการปรับลดยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของสหรัฐดังกล่าวย่อมมีส่วนส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในฐานะที่มีที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกและในฐานะที่ไทยมีนโยบายที่เป็นมิตรกับทั้งสหรัฐและจีน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคงต้องให้ความสำคัญต่อการปรับลดยุทธศาสตร์และแนวคิดของสหรัฐดังกล่าวและคงจะต้องเป็นประเด็นที่ต้องติดตามและวิเคราะห์กันอย่างต่อเนื่องต่อไป...CS

แรงสั่นสะเทือน !!! “คว่ำบาตรน้ำมันอิหร่าน”

สหภาพยุโรป (EU) เห็นพ้องมาตรการคว่ำบาตรน้ำมันอิหร่าน หลังจากประธานาธิบดีสหรัฐฯ ลงนามคว่ำบาตรในวันที่ 31 ธ.ค. เพื่อสกัดกั้นโครงการพัฒนานิวเคลียร์ ซึ่งอิหร่านอ้างว่าเป็นโครงการนิวเคลียร์เพื่อสันติ โดยจะมีการบังคับใช้มาตรการคว่ำบาตรห้ามซื้อขายน้ำมันดิบจากอิหร่านอีก 6 เดือนข้างหน้า เริ่มบังคับใช้ในวันที่ 1 ก.ค.55 เป็นต้นไปอย่างไร้เงื่อนไข จะสรุปผลการตัดสินใจในประชุม วันที่ 23 ม.ค. นี้ ขณะที่สหรัฐฯ ยังคงเพิ่มแรงกดดันให้อิหร่านยกเลิกโครงการพัฒนานิวเคลียร์ต่อไปโดยออกมาย้ำเรียกร้องให้ประเทศที่นำเข้าน้ำมันดิบจากอิหร่านหันไปพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันจากชาติอื่น อาทิ ซาอุดีอาระเบียและสหรัฐอเมริกาหรืออเมริกาใต้ทดแทน โดยกฎหมายมาตรการลงโทษคว่ำบาตรอิหร่านระลอกล่าสุดของสหรัฐฯ กำหนดให้ขั้วสถาบันการเงินของประเทศที่ทำการธุรกิจกับธนาคารกลางอิหร่านออกจากตลาดสหรัฐฯ แต่ยังมีปัญหาอยู่ที่อาจพิจารณาขเว้นหากมีความจำเป็นในเรื่องเสถียรภาพของตลาดพลังงาน หรือหากประเทศแม่ของสถาบันการเงินแห่งนั้นได้ลดการค้ากับอิหร่านเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการทูตที่คึกคักระหว่างชาติในเอเชียกับผู้ผลิตน้ำมันในระดับอนุภูมิภาค อีกทั้งกระทรวงกลาโหมของสหรัฐฯ ยืนยันว่าสหรัฐฯ จะยังคงเดินหน้าส่งเรือบรรทุกเครื่องบินรบเข้าเฝ้าภูมิภาคอ่าวเปอร์เซียเพื่อปฏิบัติการตามปกติ ส่วนทางการอิหร่านตอบโต้มาตรการดังกล่าวโดยการประกาศจะปิดเส้นทางลำเลียงน้ำมันสำคัญของโลกอย่าง “ช่องแคบฮอร์มุซ (Strait of Hormuz)” โดยจะไม่ยอมให้เรือบรรทุกน้ำมันแม้เพียงลำเดียวเคลื่อนผ่านช่องแคบฮอร์มุซ

หากอุตสาหกรรมน้ำมันของตลกแหวกแหง นี้เป็นยุทธวิธีของกองกำลังป้องกันการปฏิวัติอิสลาม (Islamic Revolutionary Guards Corps : IRGC) โดยจะจัดให้มีการซ้อมรบยุทธนาวีซึ่งเป็นการซ้อมรบประจำปีตลอด 7 ปีที่ผ่านมาในช่องแคบฮอร์มุซและอ่าวเปอร์เซียในเดือน ก.พ.55 พื้นที่บริเวณช่องแคบฮอร์มุซ ถือเป็นไฟโบลสำคัญในการเผชิญหน้ากับฝ่ายตะวันตกมาอย่างยาวนาน โดยมีส่วนที่แคบที่สุดกว้าง 54 กม. เป็นทางออกมหาสมุทรทางเดียวของบริเวณส่วนใหญ่ของประเทศในอ่าวเปอร์เซียที่ส่งออกปิโตรเลียม ตั้งอยู่ระหว่างอ่าวโอมานทางตะวันออกเฉียงใต้กับอ่าวเปอร์เซียทางตะวันตกเฉียงใต้ ตอนเหนือเป็นประเทศอิหร่าน ตอนใต้เป็นสหรัฐอเมริกาหรืออเมริกาใต้และแหลมมุซันดัม (Musandam) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประเทศ

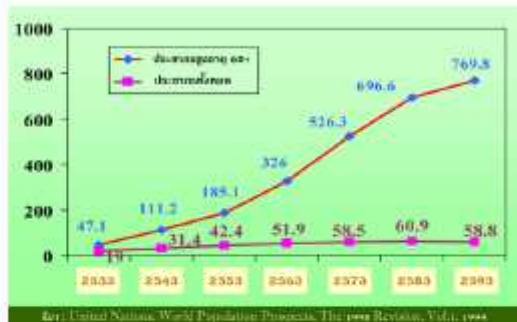
โอมาน ทำให้ช่องแคบฮอร์มุซถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ด้านพลังงานที่สำคัญจุดหนึ่งของโลกเสมือนเส้นเลือดใหญ่ในการขนส่งน้ำมัน เชื้อชาติว่ารวน้ำมันในอ่าวเปอร์เซียอย่างบาห์เรน อิหร่าน คูเวต กาตาร์ ซาอุดีอาระเบีย และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ออกสู่มหาสมุทรอินเดียแล้วเฉลี่ยในแต่ละวัน จะมีเรือบรรทุกน้ำมัน 15 ลำ บรรทุกน้ำมันประมาณ 16.5 - 17 ล้านบาร์เรล เดินทางผ่านช่องแคบนี้ คิดเป็น 40% ของการขนส่งทางเรือทั้งหมด และ 20% ของการขนส่งน้ำมันทั่วโลก ซึ่งหากอิหร่านปิดช่องแคบฮอร์มุซจะทำให้เกิดแรงสั่นสะเทือนทางเศรษฐกิจ ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกอาจขยับตัวสูงขึ้นอีก แต่ก็อาจส่งผลให้รัฐบาลอิหร่านขาดแคลนเงินสด เนื่องจากการส่งออกน้ำมันสร้างรายได้สกุลเงินต่างชาติให้ อิหร่าน ในแต่ละปีประมาณ 80% ของรายได้สกุลเงินต่างชาติทั้งหมด ...

หากมองกันในด้านศักยภาพด้านการทหารที่ถือว่าอิหร่านยังห่างไกลจากสหรัฐฯ อยู่มาก ยิ่งแม้กองทัพอิหร่านได้ทุ่มเวลาในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา เพื่อยกระดับสมรรถนะทางการทหาร บนสมมติฐานว่าหากมีคำสั่งให้ปิดช่องแคบฮอร์มุซเมื่อไหร่ ก็จะสามารถปฏิบัติการสำเร็จได้ใน 2-3 วัน ซึ่งง่ายตายเสมือนตีน้ำหมกค้ายในหนึ่งแก้ว แต่กระนั้นนักวิเคราะห์ทางการทหารส่วนใหญ่ต่างลงความเห็นว่าในทางเดียวกันว่า การปราบกองทัพอิหร่านจะใช้เวลาเพียงแค่วันไม่กี่วัน และการตอบโต้ของสหรัฐฯ จะไม่ได้จำกัดวงที่กองทัพอิหร่าน แต่จะนำไปสู่การใช้เป็นข้ออ้างทำลายสิ่งปลูกสร้างทางนิวเคลียร์ของอิหร่านเพื่อยุติวิกฤตินิวเคลียร์ในคราวเดียว ดังนั้นหากอิหร่านคิดต่อมาตรการคว่ำบาตรน้ำมันดังกล่าวโดยการปิดช่องแคบฮอร์มุซหรือยังตั้งต้นที่จะสานต่อโครงการพัฒนานิวเคลียร์ เท่ากับว่าอิหร่านกำลังเดินพันอยู่บนความเสี่ยงสูง ซึ่งน่าจะเป็นเหตุผลว่าการประกาศจะปิดช่องแคบฮอร์มุซของอิหร่านอาจเป็นเพียงแค่คำขู่เพื่อหวังกดดันไม่ให้ฝ่ายตะวันตกออกมาตรการแทรกแซงน้ำมันอิหร่านเพิ่มอีกเท่านั้น ด้วยสหรัฐฯ พยายามขั่นเกลียวมาตรการคว่ำบาตรน้ำมันได้แน่นขึ้นเรื่อยๆ ทำให้อิหร่านเกิดความเสี่ยงในการถูกลดการส่งซื้อน้ำมันจากจีน ญี่ปุ่น และอินเดีย (รวมกันกว่า 49% ของปริมาณส่งออกน้ำมันดิบของอิหร่าน) ซึ่งขณะมีจีนได้ลดการนำเข้าน้ำมันดิบจากอิหร่านสำหรับเดือนนี้และเดือนหน้าแล้ว อีกทั้งเงินเรียล (Real) ของอิหร่านจะอ่อนค่าลง นี้เป็นเพียงตัวอย่างที่จะนำมาซึ่งความผันผวนในตลาดโลก เพราะถึงแม้ชาติพันธมิตรของสหรัฐฯ ต้องการช่วยเหลือประชาคมโลกยุติโครงการนิวเคลียร์ แต่เกรงว่าน้ำมันอาจนำมาซึ่งความเสียหายทางเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ตามความร่วมมือระหว่างกันในระดับโลกอาจเป็นตัวช่วยลดความเสี่ยงหายจากกระเพื่อมที่เกิดขึ้นก่อนถึงจุดวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งนี้ได้... **CR**

การเปลี่ยนแปลงลักษณะโครงสร้างของประชากรกับผลกระทบต่อความมั่นคง

โครงสร้างของประชากรโลกกำลังมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นประเด็นที่กำลังได้รับความสนใจเป็นอย่างมากทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงนักวิชาการ เพราะแนวโน้มที่กำลังจะเกิดขึ้นนี้ มีผลกระทบต่อทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ผลผลิตรวมของประเทศ (GDP) รายได้ต่อหัวของประชากร การจัดสรรด้านสวัสดิการสังคม ฯลฯ จำนวนของประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้น แสดงว่าโครงสร้างของประชากรได้เปลี่ยนแปลงเข้าไปสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) ซึ่งขณะนี้ยุโรปกลายเป็นภูมิภาคที่มีผู้สูงอายุมากที่สุดในโลก โดยเฉพาะอิตาลี กรีซ เยอรมัน สวิสเซอร์แลนด์ ในส่วนของประเทศไทย นับเป็นอีกประเทศหนึ่งที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมสังคมไทยผู้สูงอายุ เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีการจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ไว้แล้ว

การเปลี่ยนแปลงลักษณะโครงสร้างประชากรของประเทศไทยแสดงให้เห็นได้ชัดว่า ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับภาวะการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ของประชากรสูงอายุ (อายุ 60 ปีและมากกว่า) การประมาณการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ โดยองค์การสหประชาชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2533 ถึง พ.ศ. 2593 แสดงว่า เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรไทยทั้งหมดในปี พ.ศ. 2533 ร้อยละการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 47 ในปี พ.ศ. 2533 และเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 770 ในปี พ.ศ. 2593 ดังรูป

การที่ประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น ในขณะที่อัตราการเกิดทดแทนลดลง ทำให้สัดส่วนของผู้ที่อยู่นอกวัยทำงานต่อจำนวนประชากรที่อยู่ในวัย 15 - 59 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 32.4 ในปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 38.6 ในปี พ.ศ. 2573 ซึ่งเท่ากับว่าในอีกไม่ถึง 20 ปีข้างหน้าประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุ (ที่ไม่ได้ทำงาน) ต่อประชากรวัยทำงานในสัดส่วน 1:4 คน ซึ่งแนวโน้มของประเทศไทยในวัยทำงานมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งภาวะการณ้เจริญพันธุ์ของผู้หญิงไทยอยู่ที่ร้อยละ 1.5 เป็นแนวโน้มที่กำลังเจริญรอยตามประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน และสิงคโปร์ ที่มีอัตราการเจริญพันธุ์อยู่ที่ร้อยละ 1.0-1.5 เท่านั้น ตัวอย่างเช่น ญี่ปุ่นมีประชากร 127 ล้าน เป็นประเทศที่มีประชากรมากเป็นอันดับ 8 ของโลก

มีอัตราการเติบโตของประชากรเพียงร้อยละ 0.15 สัดส่วนของคนญี่ปุ่น ซึ่งมีผู้สูงอายุที่รัฐบาลจะต้องเลี้ยงดูมากเป็นพิเศษ ปัญหาอีกอย่างหนึ่งของญี่ปุ่นก็คือ อัตราการมีลูกของผู้หญิงลดต่ำมาอยู่ในระดับค่าเฉลี่ย 1.35 ทั้งนี้ นักประชากรศาสตร์ทำนายไว้ว่า เมื่อถึง พ.ศ.2643 พลเมืองญี่ปุ่นจะเหลือเพียงครึ่งเดียวของจำนวนประชากรที่มีอยู่ในปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงลักษณะโครงสร้างประชากรไทยส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ดังนี้

- ทางด้านเศรษฐกิจ ประชากรของประเทศไทยมีอัตราการเกิดต่ำ ย่อมส่งผลต่อการเติบโตของรายได้ประชาชาติ (GDP) เพราะเกิดภาวะการขาดแคลนแรงงานในวัยทำงาน ส่งผลทางลบต่อแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทั้งด้านการบริโภค การออม การลงทุน และการคลังของประเทศ ฯลฯ ถ้าจำนวนผู้สูงอายุมากขึ้นและมีช่วงอายุยาวนานขึ้น รัฐย่อมต้องมีการใช้จ่ายในเรื่องสวัสดิการสังคม เช่น การรักษาพยาบาลและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นรายได้ของรัฐซึ่งส่วนใหญ่ มาจากการจัดเก็บภาษี ก็ต้องมีจำนวนที่เพียงพอกับรายจ่ายภาครัฐที่เพิ่มขึ้นด้วย ในขณะที่ถ้าสัดส่วนของประชากรวัยทำงานลดลง ก็อาจส่งผลกระทบต่อให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประเภทเงินเดือน และค่าจ้างลดลงด้วย ซึ่งจะก่อให้เกิดความกดดันต่อฐานะการคลังภาครัฐมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันรัฐบาลในหลายประเทศ กำลังกระดุนให้ประชากรทำงานนานขึ้น และสนับสนุนให้เกษียณอายุตอน 70 ปี ซึ่งจะช่วยให้มีประชากรในวัยแรงงานที่ช่วยจ่ายภาษีมากขึ้น และชะลอการจ่ายเงินบำนาญไว้ได้อีกหลายปี

- ทางด้านสังคม ประชากรสูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อปัญหาการขาดที่พึ่งพิงของกลุ่มผู้สูงอายุ ในแต่ละครอบครัวจะมีสมาชิกที่ดูแลผู้สูงอายุผู้น้อยลง รวมถึงปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้งก็จะมีมากขึ้นตามลำดับ รัฐบาลควรเตรียมแผนงานรองรับด้านสวัสดิการและทางสังคม เช่น เร่งพัฒนาแผนสุขภาพนโยบายการจ้างงานเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ของประชากรสูงอายุที่ขยายตัวขึ้น นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการสะสมสินทรัพย์ เช่น โครงการที่สนับสนุนด้านเงินออมเพื่อการเกษียณอายุ

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงลักษณะโครงสร้างประชากรไทย จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ รัฐบาลควรวางแผนกำหนดนโยบายที่ให้การสนับสนุนภาวะการณ้เจริญพันธุ์ด้วยการกระตุ้นให้แต่ละครอบครัวมีลูกในสัดส่วนที่เหมาะสม การแก้ปัญหาการมีประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเกินไป จึงต้องมีงบประมาณที่รองรับเรื่องบำนาญ การดูแล การรักษาพยาบาล ฯลฯ การแก้ปัญหาวัยแรงงานที่ลดจำนวนลง ด้วยการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตของแรงงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น...**CS**

แนวทางการบริหารจัดการภัยพิบัติของชาติอย่างยั่งยืนในมุมมองของภาคส่วนต่างๆ

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบกับปัญหาภัยพิบัติ บ่อยครั้ง รุนแรง และยาวนานมากขึ้น อีกทั้งยังก่อให้เกิดความเสียหาย แก่ชีวิตและทรัพย์สินอย่างมหาศาล เห็นได้จากการเกิดอุทกภัยและ สิ้นโคลนถล่มในห้วงปี 53 จากนั้นปีถัดมาในห้วงเดือนกันยายน ปี 54 เป็นต้นมา ได้เกิดอุทกภัยในภาคกลางเป็นวงกว้าง ซึ่งสร้างความเสียหายทั้งด้านชีวิต ทรัพย์สินและรวมไปถึงเรื่องจิตใจของประชาชน รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อทางธุรกิจของภาคเอกชน และนิคมอุตสาหกรรม ต่างๆ อย่างมหาศาล

ในกรณี ศสย.สพท. ได้จัดการสนทนาปัญหาอุทกศาสตร์ 2 ครั้ง ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการภัยพิบัติของชาติอย่าง ยั่งยืนในมุมมองของภาคประชาชนและสื่อมวลชน” และ “แนวทางการ บริหารจัดการภัยพิบัติของชาติอย่างยั่งยืนในมุมมองของ ภาคเอกชนและนักวิชาการ” เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 22 และ 29 ธ.ค.55 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. สถานการณ์อุทกภัยปี 2554 เป็นปีที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับ พายุ 5 ลูกที่ส่งผลทำให้ปริมาณน้ำมีมากขึ้นไปจนถึงขั้นท่วม ถนนและน้ำได้ไหลเข้ากรุงเพทฯ เกิดสภาวะน้ำท่วมสูงในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะกรุงเทพฯ มีตะกอนดิน แมริวิบูลมีการตั้ง “war room” แต่ยังไม่มีการจัดการที่มีความชำนาญด้านเทคนิคเชิงวิศวกรรมเข้ามาทำ หน้าที่แก้ปัญหาในช่วงวิกฤตและร่วมกลั่นกรองข้อมูลเพื่อเสนอไปยัง ผู้บริหารสำหรับนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสม รวมทั้งภาครัฐ ขาดความ ชัดเจนในการสื่อสารความเสี่ยง (Risk communication) ซึ่งส่งผลให้ เกิดความขัดแย้งในชุมชน ขณะที่สื่อมวลชนสามารถสื่อสารข้อมูลให้ ถูกต้องไปสู่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วจึงได้รับความเชื่อถือมากกว่า

2. แนวทางการบริหารจัดการสถานการณ์อุทกภัยในอนาคต
- ควรมีโครงสร้างการบริหารจัดการน้ำและการจัดตั้ง คณะกรรมการบริหารจัดการภัยพิบัติที่ต้องไม่อยู่ในระบบราชการ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและเป็นอิสระจากผลประโยชน์ของฝ่าย การเมือง เพิ่มสัดส่วนของนักวิชาการ ข้าราชการให้มากขึ้น ตลอดจน ให้ ภาครัฐกำหนดระยะเวลาและแผนบริหารจัดการภัยพิบัติอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังควรมีการส่งเสริมระบบอาสาสมัครมืออาชีพ เพื่อสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดภาระเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ ทั้งนี้ มีการคาดการณ์ว่าจะเกิดอุทกภัยอีกครั้งในอีก 5 เดือนข้างหน้า ซึ่งตัวแทนสื่อมวลชนได้แสดงความคิดเห็นว่า ภาครัฐควรเตรียมความ พร้อมในการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ รวมถึงการมีหน่วยงาน กลางในการจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

- ควรมีหน่วยงานหรือมาตรการต่างๆ มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้พระราชบัญญัติบรรเทาสาธารณภัย ปี 2550 ได้ระบุโครงสร้าง หน่วยงานและแผนในการดำเนินการไว้แล้ว

- ภาคประชาชนต้องการเตรียมตัวเพื่อรับมือกับภาวะ วิกฤต การเสริมสร้างพลังชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และมีการจัดระบบ นิเวศชุมชนโดยภาครัฐต้องสนับสนุนให้ชุมชนสามารถปรับตัวให้อยู่ กับภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นได้ รวมทั้งสนับสนุนข้อมูลระหว่างภาคส่วน ต่างๆ ในลักษณะเครือข่ายและสื่อสารข้อมูลที่เป็นสาธารณะให้ ประชาชนทั่วไปเข้าถึงและเข้าใจได้ง่าย

- ควรมีหน่วยงานที่รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจากเวที สัมมนาต่างๆ ในเรื่องมหาอุทกภัยครั้งนี้แล้วนำมาประมวลผลให้เกิด แนวทางที่ชัดเจน

3. การบริหารจัดการภัยพิบัติโดยภาพรวมของประเทศไทย ยังขาดการเตรียมความพร้อมรับมือต่อภัยพิบัติ การเปลี่ยนแปลงทาง สภาพอากาศปัจจุบันเป็นภาวะที่เรียกว่า “Climate Corruption” หมายถึงความผิดปกติทางสภาพภูมิอากาศที่มองเห็นแต่ไม่สามารถ ควบคุมได้ซึ่งความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียวไม่สามารถ ให้ความมั่นใจได้อย่างแน่นอน อีกทั้งภัยพิบัติจะเกิดในลักษณะข้าม ขอบเขตของการปกครอง และสามารถขยายผลได้ตลอดเวลา รวมทั้ง ยังมีจุดแฝงที่เกิดขึ้นร่วมกับภัยพิบัติ (Compound Hazard) อาทิ ภัย ธรณีโรครบาด สัตว์ร้าย เป็นต้น ดังนั้น จึงควรยกระดับเรื่องภัย พิบัติให้เป็นวาระแห่งชาติเพื่อให้มีการวางแผนในระยะยาว อย่างไรก็ตาม นักวิชาการเห็นว่าการอุทกการเมือง (Politics) เข้าแทรกแซง การบริหารจัดการทำให้สภาวะวิกฤต (Crisis) กลายเป็นภัยพิบัติ (Disaster) กล่าวคือ เมื่อเกิดสถานการณ์วิกฤตและชุมชนสามารถ จัดการได้ก็จะไม่เกิดภัยพิบัติ ดังนั้นควรให้ความรู้แก่ชุมชนในการ จัดการปัญหาและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเพื่อให้จัดการกับ วิกฤตต่างๆ ได้อย่างทันที่ ทั้งนี้ ก่อนที่วิกฤตจะขยายวงกว้างและถูก การเมืองเข้ามาแทรกแซงจนกลายเป็นหายนะภัยพิบัติดังเช่น เหตุการณ์ที่ผ่านมา

4. บทบาทของกองทัพในมุมมองของภาคส่วนต่างๆ เห็นว่า กองทัพมีศักยภาพมากในการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนและ สามารถเข้าถึงประชาชน จึงเสนอให้กองทัพร่วมดำเนินการในส่วนที่ กองทัพมีประสิทธิภาพ อาทิ การใช้คลื่นวิทยุของทหารในการสื่อสาร ระหว่างเกิดภัยพิบัติ การทำแผนที่ชุมชนหรือแผนที่ตำบล โดยจัดทำ อย่างบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ควรมีดำเนินงาน ในรูปแบบความร่วมมือระหว่างภาคประชาชน ภาควิชาการกองทัพ และสื่อมวลชน หรือ CAMMP (Civil-Academic-Military-Media Partnership) ซึ่งเป็นรูปแบบความร่วมมือที่ประกอบด้วยภาคส่วน ที่มีศักยภาพของสังคมไทย โดยให้มีลักษณะเชิงวิชาการ อาทิ การจัด เวทีสัมมนาร่วมกันเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืนใน อนาคต...CS

แนวคิดทางยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบสามฝ่ายระหว่างจีน อินเดีย และรัสเซีย

กระแสข่าวความเคลื่อนไหวของจีน อินเดีย และ รัสเซีย ในการประชุมร่วมสามฝ่ายในลักษณะเป็นพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2547 ณ เมือง Almaty ของประเทศคาซัคสถาน โดยรัฐมนตรีต่างประเทศของทั้งสามประเทศได้เปิดการประชุมร่วมกันเพื่อหารือเกี่ยวกับสถานการณ์โลกและแนวทางที่ทั้งสามฝ่ายมีผลประโยชน์ร่วมกันโดยอ้างความจำเป็นในการใช้แนวทางพหุภาคีจัดการกับปัญหาความขัดแย้งของโลก ซึ่งประเทศทั้งสามตกลงที่จะร่วมมือกันต่อต้านการก่อการร้าย ยาเสพติด และปัญหาความท้าทายอื่น ๆ โดยต้องการให้สหประชาชาติเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการแก้ไขปัญหาลงโลก รวมทั้งการประชุมในเดือนพฤศจิกายน 2553 ได้มีการประชุมไตรภาคี ครั้งที่ 10 ณ เมืองอู่ฮั่น ของจีน และการประชุม ครั้งที่ 11 ในปี 2554 ที่รัสเซีย โดยซึ่งเน้นถึงผลสำเร็จในการประชุมร่วมกันสามประเทศเป็นประจำทุกปี เพื่อหารือในเรื่องความสัมพันธ์ด้านต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การค้าโลก และวิกฤตการณ์การเงินโลก เป็นต้น

ความร่วมมือ 3 ฝ่ายดังกล่าว เคยถูกเสนอโดยอดีตนายกรัฐมนตรีเยเฟเกิน พรืหมคอฟ ของรัสเซีย เมื่อปี พ.ศ.2542 ภายหลังจากที่สหรัฐฯ เป็นแกนนำกองกำลังนาโต้ใช้ปฏิบัติการทางทหารต่ออดีตประเทศยูโกสลาเวีย แต่ในขณะนั้นจีนยังไม่ตอบรับ ขณะที่อินเดียก็นิ่งเฉย ต่อมาในปี พ.ศ.2544 ประธานาธิบดีปูติน ของรัสเซียเดินทางเยือนจีนและอินเดีย ได้ประกาศสนับสนุนการเมืองหลายขั้ว(multipolar) ซึ่งตรงกับแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของจีน และเมื่อประธานาธิบดีหู จินเหา ของจีนเดินทางเยือนรัสเซีย ก็ประกาศการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับรัสเซีย รวมทั้งเมื่อประธานาธิบดีปูตินเดินทางเยือนอินเดียในเดือนธันวาคม 2547 ส่งผลให้รัสเซียกับอินเดียประกาศการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างกัน อันเป็นการดำเนินบทบาทที่สำคัญ ในการเชื่อมแนวคิดทางยุทธศาสตร์ความร่วมมือแบบสามฝ่ายโดยรัสเซีย

ปัจจุบันจีน อินเดีย และรัสเซียมีประชากรรวมแล้วแล้วคิดเป็นร้อยละ 40 ของจำนวนประชากรโลก รวมทั้งครอบครองหนึ่งในห้าของพื้นที่ทางเศรษฐกิจของโลก และกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนหัวรบนิวเคลียร์ที่มีในโลกก็อยู่ในสามประเทศนี้ ซึ่งมีนักวิชาการหลายสำนักคาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ.2570 จีนจะมีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลก สำหรับตลาดในอินเดียและรัสเซียที่กำลังโตขึ้นสู่ 10 อันดับแรกของโลก โดยอินเดียมีศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนรัสเซียซึ่งเป็นผู้ส่งออกน้ำมันรายใหญ่เป็นที่สองของโลกและจะส่งออกน้ำมันอย่างน้อยร้อยละ 70

ดังนั้น เมื่อเศรษฐกิจของจีนและอินเดียได้เติบโตขึ้นมากในเวลาอันรวดเร็ว ทรัพยากรด้านพลังงานจึงกลายเป็นสิ่งสำคัญมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ทั้งจีนและอินเดียต้องการเป็นพันธมิตรกับรัสเซีย ขณะที่การร่วมมือกันระหว่างจีนและรัสเซียที่ต่อกรรวมอินเดียด้วยนั้น น่าจะมีเป้าหมายเพื่อการถ่วงดุลหรือคานอำนาจกับสหรัฐฯ แต่สำหรับอินเดียนั้นเห็นว่า การร่วมมือกับรัสเซียกับจีนจะเป็นการยกระดับบทบาทของอินเดียในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ และเพิ่มอำนาจในการต่อรองกับสหรัฐฯ อันเป็นการบรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ของทั้งสามประเทศ

กองทัพไทยควรได้มีการพิจารณาหาแนวทางกระชับความสัมพันธ์ทางทหารแบบคู่ขนานทั้งกับจีน อินเดีย และรัสเซียในด้านการฝึกศึกษา รวมทั้งความร่วมมือในการวิจัยและการผลิตยุทธโประณ์ทางทหาร อันจะเป็นปัจจัยสำคัญในการลดภาระด้านเงินทุน การต่อยอดด้านเทคโนโลยี และยังเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการป้องกันประเทศให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นการป้องกันและลดความเสี่ยงอันเกิดจากความไม่แน่นอนของสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการแข่งขันและแย่งชิงอำนาจอิทธิพลระหว่างสหรัฐฯ กับจีนในภูมิภาค ที่อาจทำให้ไทยต้องตกอยู่ในสถานะของการถูกบังคับให้เลือกฝ่ายระหว่างการยืนอยู่เคียงข้างกับจีน หรือการยืนอยู่กับสหรัฐฯ ซึ่งเป็นพันธมิตรเก่าแก่ จึงต้องมีการทบทวนการแสดงท่าทียุทธศาสตร์ของไทยให้สอดคล้องกับแนวคิดที่นักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้อธิบายถึงการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวว่าเป็นยุทธศาสตร์การป้องกันความเสี่ยง (Hedging Strategy)...

ท่าทีทางยุทธศาสตร์ของจีนและข้อคิดในการพัฒนาประเทศ

จีนประเมินว่าการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ต่อจีนเป็นไปในลักษณะที่มีสถานะไม่เท่าเทียมกัน โดยเห็นว่าจีนเป็นภัยคุกคามตลอดมา รวมทั้งสหรัฐฯ ดำเนินนโยบายปิดกั้นจีนทางตะวันออกด้วยการรวมกลุ่มกับเกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ไต้หวัน และฟิลิปปินส์ เพื่อสกัดกั้นการเติบโตของจีน โดยเฉพาะการเข้ามาแทรกแซงปัญหาข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ และการเคลื่อนย้ายกองกำลังทหารของสหรัฐฯ ไปตั้งฐานปฏิบัติการที่เมืองคาร์วินในออสเตรเลีย รวมทั้งการประกาศนโยบายแปซิฟิกของสหรัฐฯ เมื่อช่วงปลายปี พ.ศ.2554 ที่ผ่านมานอกจากนั้น สหรัฐฯ พยายามเข้ามาเกี่ยวข้องกับภูมิภาคเอเชียกลางอันเป็นการปิดล้อมจีนทางด้านตะวันตก ในขณะที่ยังให้การสนับสนุนไต้หวันในการเพิ่มศักยภาพกำลังทหาร ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์ระบบการปกครองของจีนว่าเป็นประชาธิปไตย ปัญหาสิทธิมนุษยชนในจีนและปัญหาทิเบต อันเป็นการแทรกแซงกิจการภายในและบ่อนทำลายความมั่นคงของจีนโดยตรง ซึ่งเป็นสิ่งที่จีนยอมรับไม่ได้

การประกาศนโยบายโจมตีทางทหารโดยไม่แจ้งเตือนล่วงหน้าและการใช้การแทรกแซงทางทหาร โดยเหตุผลด้านมนุษยธรรมของสหรัฐฯ เป็นเรื่องที่จีนวิตกกังวลต่อการดำเนินนโยบายของตนเองในทิเบต และต่อไต้หวัน จึงทำให้จีนเร่งพัฒนาศักยภาพทางทหาร เช่น การพัฒนาขีปนาวุธขีปนาวุธพิสัยไกล การพัฒนา เรือบรรทุกเครื่องบินและเครื่องบินรบที่ทันสมัยแบบล่องหน เป็นต้น รวมทั้ง จีนได้ประกาศเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ที่จะก้าวขึ้นเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี พ.ศ. 2563 โดยก้าวล้ำหน้าญี่ปุ่นในทางเศรษฐกิจ และทัดเทียมสหรัฐฯ ให้ได้ในเชิงการเมือง การทหาร และเศรษฐกิจ และเป้าหมายสูงสุดของจีน คือ การรวมไต้หวัน

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งซึ่งผลักดันให้จีนประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว

อันเป็นผลมาจากการที่จีนได้นำบทเรียนของรัสเซียในช่วงที่ถูกปิดกั้นจากสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป มาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ทำให้จีนในปัจจุบันมีเทคโนโลยีทางทหารก้าวไกล โดยเฉพาะการมีความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีทางทหารกับมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศเพื่อเป็นการคัดลอกเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมทางทหารของตนเอง รวมทั้งมีการร่วมมือข้อมูลทางทหารเพื่อกระตุ้นขีดความสามารถของกำลังพล และยกระดับมาตรฐานการรบให้สูงขึ้น

ดังนั้น กองทัพอากาศไทยควรมีการนำบทเรียนของจีนในการพัฒนา กองทัพประยุกต์ใช้และแสวงหาประโยชน์ในการพัฒนากองทัพต่อไป โดยควรดำเนินการกระชับความสัมพันธ์ทางการทหารกับจีนภายใต้กรอบการประชุมแผนงานความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างกระทรวงกลาโหมไทยกับกระทรวงกลาโหมจีน ซึ่งได้ประชุมร่วมกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 จนถึงปัจจุบันรวม 9 ครั้ง โดยผลัดกันเป็นเจ้าภาพ (ฝ่ายจีนเตรียมการเป็นเจ้าภาพการประชุม ครั้งที่ 10 ที่กรุงปักกิ่ง ในปลายปี 2554 แต่ได้เลื่อนการประชุม เนื่องจากฝ่ายไทย มีปัญหาเกี่ยวกับอุทกภัย) สำหรับในส่วน ของ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพอากาศ ซึ่งได้ดำเนินกิจกรรมความร่วมมือด้านการศึกษาตามกรอบแผนงานในบันทึกความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยป้องกันประเทศของจีน (National Defense University : NDU) มาอย่างต่อเนื่องหลังจากที่ได้ลงนามในบันทึกความร่วมมือ เมื่อปี พ.ศ.2553

นอกจากนี้แล้ว กองทัพอากาศควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรของกองทัพได้รับทุนการศึกษาเพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกทางด้านเทคโนโลยีการป้องกันประเทศ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการป้องกันประเทศและภาคีทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศ ในการพึ่งตนเองด้านเทคโนโลยีต่อไป... **CS**

จัดทำโดย : ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
62 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์/โทรสาร : 0 2275 5715 Website : www.sscthailand.org